

ANKOS Ulusal Kaynak Paylaşımı Çalıştayı 2022

ÇALIŞTAY RAPORU

Mehmet Ali ALTINEL

23 – 25 Haziran 2022 tarihleri arasında Mardin Artuklu Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilmiş olan Ulusal Kaynak Paylaşımı Çalıştayına kütüphanemiz adına katılmış olup ilgili çalıştayda tartışılan konular hakkında edindiğim görüşlerden ve önerilerden oluşan notları paylaşacağım.

Kütüphanelerarası ödünç verme olarak başlayan iş birliği günümüzde hem ulusal hem de uluslararası düzeyde “kaynak paylaşımı” olarak evrilerek kitap dışında da basılı/elektronik pek çok materyal bu iş birliği kapsamında paylaşımına sunulmaktadır.

Kaynak türlerinin çeşitlenmesi, uluslararası bir düzeyde iş birliği yapılıyor olması beraberinde değerlendirilmesi ve de tartışılması gereken konuların artması anlamına gelmektedir.

Bu seneki çalıştayın konusu da “İşbirlikleri, Zorluklar ve Girişimler” olarak belirlenmiştir ve çalıştayda hem kullanıcıların hem kütüphanecilerin gözünden durum değerlendirilmesi yapılarak mevcut sorunlara karşı olası çözümler tartışılmıştır.

Pandemi etkilerinin ve uygulamalarının tamamen kalkması ile birlikte kütüphaneler ve kütüphane personelleri normal çalışma düzenine dönmüş; aynı şekilde kargo firmaları da eski çalışma düzenlerine dönüş sağlamışlardır.

Bu dönemde yaşanan zorluklardan dersler çıkarılarak bazı çözümler geliştirilmiş ve de uluslararası işbirliklerine ülkemizden katılan kütüphane sayısında artış olmuştur.

Mevcut durumda ülkemizde ulusal düzeyde iki sistem üzerinden kaynak paylaşımı yapılmaktadır. Bildiğiniz üzere bu sistemlerin isimleri şunlardır: KİTS ve TÜBESS.

Hâlihazırdaki kullanım bağlamındaki sorunlar ve de çözüm önerilerinin tartışılması sonucunda kütüphanelerin aşağıda belirtmiş olduğum hususlara özen göstermesi beklenmektedir.

1. Gelen Taleplere Yanıt Verilmemesi / Çok Geç Yanıt Verilmesi:

İhtiyaç duyulan yayını hızlı bir şekilde kullanıcıya temin etmek ILL için temel amaçlardan bir tanesidir. Kargo süresini de düşünecek olduğumuzda en azından prosedür işlemlerinin hızlı bir şekilde tamamlanması gerekmektedir.

Bu sorunun öncelikli nedeni kütüphanelerde tek görevi kaynak paylaşımı süreçlerinin yürütülmesi ve takip edilmesi olan kütüphaneci bulunmamasıdır. Mevcut ILL sorumlularının başka işlerinin de olması sistem üzerindeki taleplere geç yanıt verilmesinin nedeni olma ihtimali yüksektir.

Kütüphane eğer bu iş için bir kütüphaneci görevlendiremiyorsa dahi en azından öncelikli görevi ILL süreçleri olacak şekilde bir görev tanımı oluşturmalı ve en az bir personeli bu göreve atmalıdır.

Eğer çeşitli nedenlerden dolayı talebe yanıt verilemiyorsa dahi ilgili kütüphanenin ILL sorumlusuna talebin alındığını ve sistemde neden işlem yapılamadığı ayrıca belirtmelidir.

2. ILL Sorumlusunun Belirlenmesi

ILL sorumlularının mail adreslerinde kütüphaneye ait genel e-mail adreslerinin kullanımından kaçınılmalıdır. Gerekli bir durumda yapılacak olacak görüşme ile tüm kütüphaneyi meşgul etmemek ve de birden fazla kişinin ILL ile ilgileniyor olması durumunda yanıt verme sürelerinde gecikme yaşamamak adına her kütüphanede en az bir yetkili belirlenmesi ve kaynak paylaşım sistemlerine de ilgili personelin e-mail adresi girilmelidir.

Ayrıca ilgili sorumlulara ait bilgiler kütüphane web sayfası gibi alanlarda da paylaşılmalıdır. Bu sayede kaynak talep eden ya da kaynak sağlayan kütüphane arasındaki iletişim hızlanacaktır.

Özetle; kütüphanedeki tüm personeli ILL sorumlusu olarak görevlendirmekten kaçınılmalı, bu işi yürütmesi için bir ya da iki kişi istihdam etmeli / görevlendirmeli. Bu kişilerinde isim/e-mail gibi bilgileri kütüphane ile ilgili platformlarda/web sayfalarında

paylaşılmalıdır. Bu sayede sistem üzerinde iletişim kurulmadığı durumlarda talep eden ve talep edilen kütüphane arasındaki iletişim daha rahat bir şekilde kurulabilecektir.

3. Kütüphane Adreslerinin Güncel Olmaması ya da Eksik Olması

Üstteki maddede belirtmiş olduğum hususun bir diğer yansıması da bu madde üzerinde görünmektedir. İş yoğunluğu fazla olan ve düzenli olarak KITS gibi sistemleri kontrol edemeyen kütüphanelerde özellikle yaşanan bu durum nedeni ile süreçlerde ciddi aksamalar ve de kayıplar olabilmektedir.

Adres, ILL sorumlusunun bulunduğu yerleşkede olmalıdır ve de herhangi bir kampüs değişikliği/ taşınma gibi bir durumda sistem üzerinde adres güncellenmesi yapılması önem taşımaktadır.

4. ILL Prosedürlerine Aykırı Davranışlar

Kaynak paylaşımı konusu tamamen gönüllülük esasına dayalı, kütüphaneler arasındaki iş birliğini kuvvetlendirmek ve kullanıcıların bilgi taleplerine yanıt vermeyi kolaylaştırmak amaçlı olarak sunulan bir hizmettir.

Doğal olarak da bu hizmeti veren kütüphaneler öncelikli olarak kendi kullanıcılarına ve sonrasında ise diğer kullanıcılara bilgi sağlama hizmeti vermektedir.

Sistem üzerinden yapılan uzatma taleplerinin kabul edilmemesine rağmen iade edilmeyen kitaplar, talebin onaylanmasına rağmen günler boyunca eserin kargoya verilmemiş olması gibi konular hem talep eden hem de talebi sağlayan kütüphane açısından sorun yaratabilmektedir.

Kaynak talep edilen kütüphanenin ILL prosedürleri incelenmeli ve özellikle süre uzatımı ile ilgili talepler ilgili prosedür kapsamında iletilmelidir. Mümkün olduğunca prosedürlerde esneme yapıldığı için eğer uzatma talebi kabul edilmezse gerçekten talep kabul edilemediği içindir ve bu konuda hassas olunmalıdır.

5. Katalog Kayıtlarının Güncel Tutulması

Kaynak paylaşımında kaynak taraması için ortak olarak kullandığımız sistem bildiğiniz üzere TO-KAT'tır. TO-KAT üzerinden arama yapılarak aranılan eserin hangi kütüphanede olup olmadığı bilinebilmektedir.

Hasarlı, kayıp vs. gibi nedenlerle artık rafta olmayan kitapların toplu katalog içerisinde erişilebilir olarak görünmesi talep eden kütüphane ve araştırmacı tarafından zaman kaybı oluşturacağı için kütüphaneler raf kontrolleri sonrasında gerekli düzeltmeleri otomasyon sistemlerinde ivedilikle gerçekleştirmelidir.

Bölgesel, ulusal ve uluslararası kaynak paylaşımı için kurulan tüm işbirlikleri kütüphanecilik açısından çok değerlidir. İlerleyen zamanlarda mutlaka daha kapsamlı, kolay, hızlı yöntemler geliştirilecektir ve bu konuda çalışmalar yapılmaktadır. Kaynak paylaşımı kavramının doğasına uygun olarak kurulan bir sistemin üzerine ne kadar ekleme yaparsanız yapın sistem iyi işleyecektir fakat temelinden sağlam kurulmayan bir sistemin sürdürülebilir olması pek mümkün değildir.

